Expertmöte i kampen mot epidemihotet i Östersjöregionen

Omfattande handlingsprogram rekommenderas regeringarna

Effektiva kontrollprogram för tuberkulos, byggda på internationella rekommendationer, måste införas i hela regionen.

Det är en punkt i ett omfattande handlingsprogram som togs fram i förra veckan av ett expertmöte om epidemihotet i Östersjöregionen och som nu ska presenteras för de berörda ländernas regeringar.

Expertmötet hölls med anledning av den alarmerande infektionssituationen i länderna kring Östersjön, berättar Karl Ekdahl, docent vid Smittskyddsinstitutet och mötesordförande. Problemen är enligt Smittskyddsinstitutet ett hot mot invånarna i alla regionens länder.

Inte minst gäller det tuberkulos i Ryssland och Baltikum där man har världens högsta andel av multiresistent tuberkulos.

Generellt gäller att många sjukdomar, t ex gonorré, syfilis och klamydia, ökar dramatiskt i flera länder.

Expertmötet hade till uppgift bland annat att ta fram en rapport till regeringscheferna om hur man genom samarbete ska kunna minska infektionsriskerna. Först i handlingsplanen finns fem allmänna rekommendationer:

Dominerande folkhälsohot

1. Att erkänna att den ökade spridningen av smittsamma sjukdomar är ett dominerande folkhälsohot i regionen med en potential att spridas även till länder som så här långt inte haft problemen.

2. Att erkänna att den här uppkomsten av smittsamma sjukdomar är orsakad av en kombination av medicinska, ekonomiska och sociala faktorer. Kampen mot fortsatt spridning är därför en angelägenhet för hela samhället och kommer att kräva att insatser inom hälsosektorn koordineras med insatser inom andra sektorer.

Ett bekymmer i många av länderna är att de har ett antal vertikala organisationer. En organisation är inriktad på tuberkulos, en annan på HIV, en tredje har hand om sjukvården medan fängelsesystemet har en egen organisation. De olika delarna kommunicerar väldigt lite – det behövs en kraftigt ökad samordning, slår expertmötet fast.

Omedelbart behov av tillräckliga resurser

3. Erkänna det omedelbara behovet av tillräckliga resurser för att förhindra spridning av de här sjukdomarna och deras genomslag i samhället.

4. Att stödja de nationella ansträngningarna att förhindra och kontrollera smittsamma sjukdomar, men baserat på internationella WHO-strategier.

– Det är mot bakgrund av att det i många av länderna finns andra system och en viss konservatism. Vi har velat understryka att det är de internationella WHO-rekommendationerna man bör följa, kommenterar Karl Ekdahl.

5. Att stödja internationellt samarbete i form av nätverk mellan institutioner och mellan regionala myndighetsorganisationer som t ex Östersjöstaternas Råd.

Handlingsplanen innehåller också mer specifika rekommendationer för olika sjukdomar.

Inte minst viktig är den alarmerande situationen när det gäller tuberkulos. Här rekommenderar expertmötet att man erkänner den alarmerande tuberkulossituationen. Framför allt gäller det multiresistent tuberkulos, som är ett mycket stort hälsoproblem.

Rekommendationen är att effektiva kontrollprogram för tuberkulos måste införas i hela regionen. Dessa ska bygga på internationella rekommendationer, något som dock enligt expertmötet kan vara kontroversiellt.

Det måste också ges tillräckliga resurser till tuberkuloskontrollen och framför allt till att hindra vidare utveckling och spridning av den multiresistenta typen. Alldeles särskilt gäller det inom högriskgrupper som fångar på fängelser, migranter och alkoholister.

Ökat samarbete

För detta, anser expertgruppen, behövs ett ökat samarbete mellan folkhälsosektorn och det legala systemet. En orsak till den dramatiska spridningen av tuberkulos är ju förhållandena i fängelserna, särskilt i rannsakningshäktena i Ryssland där man kan sitta under extremt trånga och vidriga förhållanden i månader, ja till och med år, innan man ens har kommit till domstol.

För HIV och sexuellt överförda infektioner rekommenderar expertgruppen att det ska etableras särskilda insatser riktade till unga människor inkluderande både prevention och reproduktiv hälsa. I dokumentet kommer gruppen att explicit ta upp frågan om ungdomsmottagningar.

– Detta är också en kontroversiell fråga, hur mycket kan man gå ut och informera ungdomar om det här, påpekar Karl Ekdahl.

Nationell strategi mot antibiotikaresistens

Varje land rekommenderas att utveckla en nationell strategi för att förhindra antibiotikaresistens. Det ska inkludera övervakning av antibiotikaresistens.

Målet är att etablera riktlinjer för ett vettigt antibiotikaanvändande – det gäller både människor och djur – och en effektiv sjukhushygienisk verksamhet.

Tom Ahlgren

Fler sjuksköterskor får förskrivningsrätt

Sjuksköterskors rätt att skriva ut vissa läkemedel ska utvidgas, föreslår regeringen. Förslaget gäller sjuksköterskor inom kommunal hälso- och sjukvård för äldre och funktionshindrade och inom hemsjukvård. Liksom för distriktssköterskor som idag har förskrivningsrätt krävs också för dessa sjuksköterskor särskild utbildning.

Samtidigt föreslår regeringen att legetimation ska införas för röntgensjuksköterskor. Den nuvarande radiologiska omvårdnadsutbildningen bör göras om till en treårig direktutbildning, som bör kunna leda till legitimation.

I samma proposition föreslås att Apoteket AB får använda receptregistret för registrering av dosexpedierade läkemedel om den som omfattas av registreringen lämnat sitt samtycke. Patientens identitet får användas som sökbegrepp för detta ändamål.•